

Janusz Olejnik en
Maria João Pires

ANNELIES VAN DER VEGT

Een orkest als een vriendschapsmachine

Meer dan muziek alleen. Een nieuwe documentaire over het **Orkest van de Achttiende Eeuw**.

Het uur van de wolf

▶ NEDERLAND 2, 23.00-23.50 UUR

HET Orkest van de Achttiende Eeuw is geen gewoon orkest. Met dirigent Frans Brüggen en orkest directeur Sieuwert Verster heeft het twee markante persoon-

lijkheden aan het roer. 'Frans is God, ik ben de burgemeester,' zegt Verster in *Met Extra Liefde* van Paul Cohen en Martijn van Haalen. De laatsten maakten vorig jaar voor NTR Podium al *Twee mannen en een orkest*, een portret van het dertigjarige symfonische muziekgezelschap dat zich richt op het spelen van oude muziek zoals componisten het ooit bedoelden. Voor *Met Extra Liefde* maakten zij aanvullende opnamen en monteerden uit oud en

nieuw materiaal een nieuwe film. Het ontroerende openingsshot zet de toon: een fragiel ogende Brüggen wordt door een zorgzame Verster naar het podium begeleid. Aan alles is duidelijk: dit orkest draait om meer dan alleen muziek. Sommige orkestleden zijn al dertig jaar trouw aan het orkest dat begin jaren tachtig een revolutie ontketent in de uitvoeringspraktijk. Mozarts en Beethovens ijzeren repertoire moet voortaan klinken op instrumenten uit hun tijd. De geïnterviewde orkestmusici vertellen over hun aanvankelijk onwillige instrumenten en over de niet altijd even optimale slagtechniek van Frans Brüggen. Maar het is de onnoembare magie van het orakel Brüggen die de doorslag geeft. Een

kleine vingerbeweging is soms genoeg. 'Dirigent Simon Rattle stond ooit voor ons orkest, maar het is geen Frans,' vertelt een van de orkestmusici. De onvoorwaardelijke band die Brüggen, Verster en de orkestleden met elkaar delen wordt nooit uitgesproken maar is aan alles voelbaar. 'Deze documentaire gaat over de trouw aan elkaar en aan het orkest en de muziek,' vertelt Paul - Janine - Cohen, die samen met Martijn van Haalen al twee Gouden Kalveren in de wacht sleepte. Het duo volgt het orkest tijdens een recente tournee door Polen. 'Verster noemt het orkest een vriendschapsmachine,' herinnert Van Haalen zich. Emotioneel keerpunt in de film is de komst van de Poolse pianist Janusz Olejniczak. Zijn band met het orkest is uitermate innig. Op de klanken van Chopins *Tweede Pianoconcert* gaan pianist en orkest in elkaar op. 'Na de plotse dood van zijn zoon heeft Olejniczak steun ondervonden bij het orkest. Die speciale band is altijd blijven bestaan,' vertelt Van Haalen. Sterpianiste Maria João Pires komt een kijkje nemen en speelt voor het eerst op de pianoforte. 'Een prachtig moment. Haar belangstelling was authentiek,' weet Cohen. Vanuit de coulissen slaan Verster en zijn zoon alle verrichtingen van Frans Brüggen gade. 'Als Frans niet meer kan, dan is het waarschijnlijk afgelopen met het orkest, verwachten de musici. Daar schuilt het drama,' zegt Van Haalen. 'De film bezingt uiteindelijk de cyclus van het leven.'

MARK VAN DE VOORT